

NUORTTARIKKAJ SÁMEKONVENSJÁVNNA

Suoma, Vuona ja Svieriga ráddidusá,

tjårggiji

- sáme li álgoálmuk dán gálmán rijkán,
- sáme li akta álmuk mij árru moatten rijkán,
- sáme álmugin le sierra kultuvrra ja sebrudakiellem sierra histávrajn, sierra árbbedábe, sierra giela, sierra æládusá ja sierra vuorddemusá boahhteájggáj,
- dán gálmán rijkán le rijkalasj ja rijkkajgasskasasj ávdásvástádus sáme kultuvrraj ja sebrudakiellemij dågálasj ævtojt vaddet,
- sámeálmugin le iesjmierredimriektá,
- sámeálmuga kultuvrra ja sebrudakiellem le boannudahkan ábbálasj kultuvrraj ja sebrudakiellemij genga rijkán,
- sámeálmugin le sierralágásj dárbbu ietjasa sebrudakiellemav rijkkarájáj badjel ávdedit,
- sáme hæhttuji bessat ávkkit ednamijt ja tjáttijt mij le ájnas sáme kultuvrraj vuodon,
- ja gá sámeálmuga riektá mierreduvvá, de galggá sierraláhkáj vieledit sáme ájgij milta ælla avtadássásasj álmugin aneduvvam, ja danen hæhttum rievtagahtesvuodav gierddat,

man diehti dán gálmá rijkaj sámedikke

- ájgguji buorre boahhteájgev huksat sámeálmuga iellemij ja kultuvrraj,
- le dakkir visjávnná rijkaj rájá e galga hieredit sámeálmuga jali ájnegas sámij aktisasjvuodav,
- adni dav vuojnov ádá sámekonvensjávnná le sámij dálusjájggásasj riektá ádstuhttem ja nanostuhttem, da ma jagen 1751 Lappekodisillanin kodifieriduvvin,
- dættodi man ájnas la sámijda mierredit ja álmugin mij váldeduvvá duodaj
- dættodi sierraláhkáj sámijn la riektá dajn ednam- ja tjáhtjeguovlojn aktan daj luonndoressursasj ma gávnnuji sámeálmuga histávralesj ájtteklándan,
- tjuottjodi sámeálmuga árbbedábálasj máhtudahka ja árbbedábálasj ja kultuvralasj ávdđánbuktemvuohke aktan álmuga luonndoressurssaanuon le oasse sáme kultuvras,
- adni sáme nissunij dille árbbedáhpeguodden sámij sebrudagán galggá nanniduvvat sebrudakiellemij ja aj mij guosská ávdástibmáj almulasj orgánajn,
- sihti sámijt viesutjit avta álmugin dajn gálmájn rijkajn,
- tjuottodi sáme álmuga sidodav, mielav ja riektáv ávdásvástádusáv válldet ietjasa boahhteájge ávdđánimes,
- ja tjuottodi sámeálmuga riektájt ja friddjavuodav rijkajgasskasasj almasjrievtesvuodaj ja dábálasj álmukriektá milta,

ma li dá konvensjávnnáv dahkam aktan lahka aktisasjvuodajn sáme ávdástiddijj, adni sierraláhkáj ájnasin konvensjávnná ávdđál stáhtajs rátifiseriduvvá, dáhkkiduvvá dajs gálmá sámedikkisj, ja adni sijáv vælggogissan sáme álmuga boahhteájgev oaggit dán konvensjávnná milta, li guorrasam tjuovvovasj nuorttarijkaj sámekonvensjávnnáj.

Kapihttal I

Sámeálmuga dábalasj rievtesvuoda

Artihkkal 1

Konvensjávna ulmme

Dán konvensjávna ulmme le duodastit ja nannit sámeálmugij dakkár rievtesvuodajt ma ávdánahti gielav, kultuvrav, æládusájt ja sebrudakiellemav, ja gátsedit váj rijkaj rájá e hiereda dakkár ávdánimev.

Artihkkal 2

Sáme álgoálmugin

Sáme li álgoálmuk Suoman, Vuonan ja Svierigin.

Artihkkal 3

Riektá iesjmierredibmáj

Sámijn la riektá iesjmierredibmáj álmugin álmukriektá njuolgadásaj ja dán konvensjávna mærradásaj milta. Nav guhkás gå le máhttelis dáj njuolgadásaj ja mærradásaj milta, de le sáme álmugin riektá mierredit ietjasa rudálasj, sosialalásj ja kultuvralásj ávdánime badjel, ja ietjasa ulmij háldadit luonndoresursajt.

Artihkkal 4

Persávná gudi guoskadalli konvensjávna

Konvensjávna guoská persávnájda gudi árru Suoman, Vuonan jali Svierigin, gudi ietjasa sábmén adni, ja gænna/gudi

1. le sámeigiella sijddagiellan jali le edesik akta æjgát jali áhkko jali áddjá gænna le jali gænna le læhkám sámeigiella sijddagiellan; jali
2. le riektá sáme boatsojsujtov dájmadit Vuonan jali Svierigin; jali
3. máhtti jienastit samedikkeválljimin Suoman, Vuonan jali Svierigin; jali
4. li máná persávnájs nammaduvvam tjuokkajn 1, 2, jali 3.

Artihkkal 5

Stáhtaj ávdásvásstádusá vijddudahka

Stáhta vælggogisvuoda dán konvensjávnná milta guoski gájkka stáhtalasj orgánajda rijkalasj, guovlolasj ja bájkálasj dásen. Dá vælggogisvuoda gulluji aj ietjá orgánajda almulasj háldadusán ja dájman. Sæmme guoská aj priváhta riektásubjevtajda gå da almulasj fámoj dájmedi jali ietjá almulasj dahkamusájt dahki.

Gå dát konvensjávnná aneduvvá, de e sámedikke ja ietjá sáme orgána, vájku dal makkir riektálasj stahtus dajn le, galga gåhtjoduvvat stáhttan, ietján gå dalloj gå almulasj fámov jádedi.

Artihkkal 6

Stáhtaj dájma sáme álmuga gáktuj

Da gálmma stáhta galggi dábmaris láhkáj láhtjet dilev sáme álmugij váj máhtta nannit ja ávddánahttet gielas, kultuvras, æládusájdís ja sebrudakiellemis.

Stáhta galggi buorre ævtojt biedjat sáme bájkálasj sebrudagájt bisodahtátjit ja ávddánahtátjit.

Stáhtaj ávdásvástádus tjadádittjat dájmajt dán konvensjávnná milta guoski aj muhtem mærráj dajda sámijda gudi árru árbbedábálasj sáme árromsajij álggolin.

Artihkkal 7

Váni-badjelgæhttjam ja sierradájma

Sáme álmuk ja ájnegis sábme galggá suoddjiduvvat gájkka badjelgæhttjamis.

Sáme riektáj tjadádimen dán konvensjávnná milta galggi stáhta dárboj milta sierralágásj buorre dájmajt jáhtuj oadtjot sijá gáktuj.

Artihkkal 8

Binnemusrievtesvuoda

Rievtesvuoda ma dán konvensjávnnán li mierreduvvam, li binnemusrievtesvuoda. Da e hiereda jus stáhta sihti vijdedit sámij riektájt jali ájn vijdep dájmajt álgadit, ja e máhte aneduvvat binnedittjat sámij riektájt ietjá riektánjuolgadusáj milta.

Artihkkal 9

Sáme árbbedábe

Stáhta galggi hiebalgis láhkáj árvon adnet sáme álmuga riektádádjadusájt, ja riektálasj árbbedábijit.

Vuostasj oase milta galggi stáhta gá dahki njuolgadásajt gánná lulun sáme árbbedábe, sierraláhkáj guoradallat jus dákkir árbbedábe gávnnuji ja jus dajt lulu suoddjit jali ietjá láhkáj vieledit lága baktu. Riektáanon galggá aj sáme árbbedábijt árvvon adnet.

Artihkkal 10

Riektánjuolgadásáj harmoniserim

Stáhta galggi aktisattjat sámedikkij ájn rahtjat riektánjuolgadásáj harmoniserigav ja ietjá regulerimijt ma li ájnna sámiij dájmaida rijkarájaj badjel.

Artihkkal 11

Aktisasj barggo kultuvra ja æládusáj hárráj

Stáhta galggi álgadit dájmaijt ma giehpibun dahki sámiijda æládusáv dájmadittjat rijkkarájaj badjel ja árvvon adnet sijá kultuvralasj dárbojt rijkarájaj badjel. Dájna ulmijn galggi stáhta rahtjat gádodittjat dajt gássjelisvuodajt ma hieredi sáme æládusdájmaijt ma gulluji sijá viesajdimvuohtaj jali árromsajijda, jali gánná ietján sámiij árronguovlo li moatten rijkan, ja dibddet sámiijt bessat kultuvralasj fáaladahkaj dan rijkan gánná li árromin juohkka ájgen.

Artihkkal 12

Aktisasj barggo áhpadime ja álkádusárnigij hárráj

Stáhta galggi álgadit dájmaijt váj sáme gudi árru avtan dat gálmåt rijkas, oadtju máhttelisvuodav áhpadibmáj, varresvuodadájmaida ja sosialdájmaida mihtem ietjá dájns nammadum rijkajn gá le ienep ávkálattjan sidjij.

Artihkkal 13

Sáme álmuga symbávlá

Stáhta galggi árvvon adnet sámiij riektáv iesj mierredittjat sáme slávgá ja ietjá sáme symbávláj anov. Stáhta galggi aj, aktisattjat sámedikkij, rahtjat váj sáme symbávlá ilmoduvvi ja vuosedi sámiij sajev sierra álmugin gálmån rijkan.

Kapihttal II

Sámiij stivrrim

Artihkkal 14

Sámedikke

Juohkka gálmán riikan galggá liehket sámedigge, mij le alemus sáme orgádna riikan. Sámedigge doajmmá sáme álmuga ávdås mij le dan riikan, ja galggá liehket válljiduvvam dábalasj jienastamriektáj milta sámij gaskan dan riikan.

Sámedikkij válljimnjuolgadusá li mierreduvvam lága milta, mij gárveduvvá sjehtadallamijn sámedikkij 16 artihkkala milta.

Sámedikkijn galggi liehket dakkir dahkamusá ma dahki sijáv vejulattjan dábmarit vájkkudit sáme álmuga riektáv iesjmierredibmáj álmukriektáj milta ja mærrádusá dán konvensjavnán duohtan sjaddi. Dárkkelap njuolgadusá ma guoski sámedikkij fábmuj mierreduvvá lágan.

Sámedikke álgadi ja bukti vuojnojt divna ássjijn gánná dikke ietja gávnni hiebalgissan.

Artihkkal 15

Sámedikkij iesjrádálasj mærrádusá

Sámedikke mierredi iesjrádálattjat dajn ássjijn gánná siján le mierredimfábmo riikalasj jali riikajgasskasasj riektá milta.

Sámedikke máhtti sábadit riikalasj, regionalasj ja bájkálasj avtagáj aktisasjargo birra sáme kultuvrav ja sebrudakiellemav nannitjit.

Artihkkal 16

Sámedikkij riektá sjehtadalátjit

Ássjijn ma li viehka ájnasa sáme álmugij galggá sjehtadaláduvvat sámedikkij ávddál almulasj oajválattja mærrádusáv mierredi. Dá sjehtadallama hættuui liehket nuoges árrat váj sámedikke máhtti ássjegiehtadallamav ja báhtusav bájnnet.

Stáhta e galga mierredit jali loabev vaddet dakkir dájmaida ma ednagav vahágahtti vuodoævtojt sáme kultuvrraj, sáme æládusájda jali sáme sebrudakiellemij, jus guoskadallam sámedigge ij dási miededa.

Artihkkal 17

Sámedikkij riektá ietjá ássjegárvedimen

Sámedikkijn galggá liehket riektá ájrastit almulasj rádijn ja juohkusijn gå da giehtadalli ássjijt ma guoski sáme berustimijda.

Sámedikkijda galggi ávdđáj biejaduvvat ássje ma sáme berustimijda guosski, ávdđál almulasj oajválattja mærrádusáv dahki.

Stáhta galggi guoradallat dárbov dákkir ájrastimes ja ávdđájavllamusás sámedikkij bieles. Dát hæhttu dáhpáduvvat nuoges árrat váj sámedikke máhtti ássjegiehtadallamav ja báhtusav bájnnet.

Sámedikke ietja mierredi goassa sihti ájrastit jali javllamusáv buktet dákkir ássjegárvedimen.

Artihkkal 18

Rijkatjoaggulvisáj gasskavuohta

Stáhta rijkatjoaggulvisá jali daj juohkusa jali ietjá orgána galggi gå rávkaduvvá duosstot sámedikkij ávdástiddijjt váj da bessi tjielggit ássijjt ma sámijda li ájnna.

Sámedikke galggi bessat gullut gå rijkatjoaggulvis giehtadallá ássijjt ma sierraláhkáj sáme álmugij guosski.

Ájnegis rijkaj rijkatjoaggulvisá vaddi lagáp njuolgadusáj makkir ássijjda dát guosská, ja gáktu galggá tjadáduvvat.

Artihkkal 19

Sáme ja rijkajgasskasasj ávdásstibme

Sámedikke galggi sáme álmugav ávdástit rijkajgasskasasj aktijvuodajn.

Stáhta galggi ávdedit sámij ávdástimev rijkajgasskasasj institusjávnañjn ja sámij oassálasstemav rijkajgasskasasj tjáhkanimijn.

Artihkkal 20

Aktisasj sáme organisasjávna

Sámedikke máhtti ásadit aktisasj organisasjávnañjt. Stáhta galggi aktisasjrádij sámedikkij gå la dárbbu rahtjat váj dakkir aktisasj organisasjávna almulasj fámov oadtju.

Artihkkal 21

Ietjá sáme aktidusá

Stáhta galggi vieledit ja gå la dárbbu rádádallat tjæroj, sijdaj, boatsojguohtomsijdaj, gállásámij giellastivraj ja ietjá máhtulasj sáme organisasjávnañj jali bájkálasj sáme ájrrasij.

Artihkkal 22

Sáme guovllo

Stáhta galggi dájmalattjat mierredit ja ávdánahttet guovlov gánná sáme álmuk máhtta háldadit ietjasa sierra riektájt dán konvensjávna ja rijkaj lága milta.

Kapihttal III

Sáme giella ja kultuvrra

Artihkkal 23

Sámij gielalassj riektá

Sámijn galggá liehket riektá adnet, ávdánahttet ja boahte buolvajda áhpadit ietjasa gielav ja ietjasa árbbedábijt, ja rahtjat vaj sámegiela máhtudahka oabllu aj sámijda gudi dássju muhtem mærráj gielaska bukti.

Sámijn galggá liehket riektá mierredit, bisodit ja gájjkásasj vieledimev áttjudit ietjaska persávnánamájda ja bájjkenamájda.

Artihkkal 24

Stáhtaj ávdásvástádus sámegiela ávdás.

Stáhta galggi dilev láhtjat vaj sáme máhtti gielaska bisodit, ávdánahttet ja oablodit. Stáhta galggi dilev láhtjet vaj sáme alfabehtta máhtta dábmaris láhkáj dán ulme diehti aneduvvat.

Sámegiella galggá aneduvvat dábmarisát duobbmastávlajn ja oajválattjat hárráj sáme guovlojn. Sæmme guosská dájda guovlojda álgusjbielen dakkir ássijn ja rijdojn ma vuostatjin li sáme guovlojn giehtadaláduvvam jali juokkirak láhkáj le sierraláhkáj dájda guovlojda tjanáduvvam.

Stáhta galggi ávdedit girjálássjuoda álgusvaddemav sámegiellaj.

Mærrádusá dán artihkkalin galggi aj guoskat dajd sáme giellasuorgijda ma li binnebut oabllum.

Artihkal 25

Sáme medijá

Stáhta galggi vuodov láhtjet vaj iesjradálassj sáme medijápolitihkav oadtjop mij dahka sáme medijájda máhttelissan ietjasa ávdánahttemav stivrrit ja sáme álmugij vaddet valjes ja moattelágásj fáladagáv diedojs ja vuojnojs ássijn gánná le gájjkásasj berustibme.

Stáhta galggi dilev láhtjat vág lulu sáddijuvvat sámezielak prográmma radion ja TVan, ja galggi ávdedit avijsaj álgusvaddemav dán giellaj. Aktisasj barggon sámedikkij galggi stáhta aj ávdedit aktisasj bargov rijkarájaj rastá medijáinstitusjávna j gaskan ma fálli prográmmajt jali artihkkalijt sámezielaj.

Mærrádus nuppát oasen sámeziela birra galggá aj nav guhkás gá máhttelis guoskat daja sáme zielasuorgijda ma li binnebut oabllum.

Artihkkal 26

Sáme áhpadus

Sámijn sáme guovlojn galgg liehket máhttelisvuoda áhpadussaj sámezielan ja sámezielaj. Áhpadus ja áhpadusruhtadibme galggá liehket sijá duogátjij hiebadum. Dákkir áhpadus galggá máhttelissan dahkat oassálasstet joarkkaáhpadusán juohkka dásen ja sæmme báttá duosstot dajt dárbojt ma li sámijn vág ájn máhtti árbbedábálasj sáme æládusájn barggat. Áhpadusruhtadibme galggá navti liehket vág máhttelis la alep áhpadusáv sámezielan oadtjot.

Sáme mánájda ja nuorajda sáme guovloj álggolin galggi liehket máhttelisvuoha sámeziela áhpadussaj, valla aj sámezielaj nav guhkás gá la máhttelis ájnegis guovlojn. Áhpadus galggá nav buoragit gá máhttelis sijá duogátjij hiebaduvvat.

Rijkalásj oahppoplána galggi dagáduvvat aktisasj barggon sámedikkij ja hiebaduvvat sáme mánáj ja nuoraj kultuvralásj duogátjijda ja dárbojda.

Artihkkal 27

Dutkam

Stáhta galggi aktisattjat sámedikkij buorre vuodov láhtjet dutkamij man vuodon le sáme sebrudagá máhtudakdárbbu ja mij ávdet sáme dutkij rekrutterimav. Gá dákkir dutkamav pláni de galggi zielalásj ja kultuvralásj vidjura sáme sebrudagán vieleduvvat.

Stáhta galggi aktijrádálattjat sámedikkij ávdedit aktisasj bargov sáme ja ietjá dutkaminstitusjávna j gaskan ájnegis rijkajn ja aj rijkarájaj badjel, ja nannit dutkaminstitusjávna j majna le dutkam degu nammadum vuostasj oassen oajvvedahkamussan.

Dutkam sáme ássij hárráj hættu hiebaduvvat dakkir etihkalásj njuolgadásájda mij rávkaduvvá gá sáme li álgoálmuk.

Artihkkal 28

Áhpadibme ja diedo sámij birra

Sáme álmuga kultuvrra ja sebrudakiellem galggá vuogas láhkáj vuojnnusij boahitet áhpadimen aj sámme sebrudagá álggolin. Dákkir áhpadibme galggá sierraláhkáj gæhttjalit ávdedit máhtudagájt sámij birra rijkaj álgoálmugin. Stáhta galggi sámmedikkij aktisasj barggon fállat áhpadimev sámme kultuvran ja gielan ulmuttjida gudi sámme guovlojn galggi barggat.

Stáhta galggi aktisasj barggon sámmedikkij vásstedit almulasj diedoj ávdás sámme kultuvra ja sebrudakiellem hárráj.

Artihkkal 29

Varresvuoda- ja sosialdievnastus

Stáhta galggi aktijrádálattjat sámmedikkij bærrággæhttjat vaj varresvuoha- ja sosialdievnastus sámme guovlojn le navti organiseridum vág sámme dájn guovlojn oadtju varresvuoda- ja sosialdievnastusáv mij le sijá gielalasj ja kultuvralasj duogátij hiebaduvvam.

Sámme guovlojn álggolin galggi aj varresvuoda- ja sosialoajválattja vieledit sámme pasientaj ja klientaj gielav ja kultuvrraduogátjav.

Artihkkal 30

Sámme máná ja nuora

Sámme mánájn ja nuorajn le riektá ietjaska kultuvrav dájmadit ja ietjaska sámme identitehtav bisodit ja ávdđánahttet.

Artihkkal 31

Árbbedábálasj máhtudagá ja kultuvralasj ávdđánbuktema

Stáhta galggi vieledit sámme álmuga riektáv ietjasa árbbedábálasj máhtudagáv ja kultuvralasj ávdđánbuktemijt háldadit, ja aj rahtjat vág sámme máhti dajt boahite buolvajda bisodit, ávdđánahttet ja gaskostit.

Stáhta galggi rahtjat vág sámme álmuk, gá sámme kultuvrra kommersiella láhkáj aneduvvá ietjádijs gá sámij, bessi dájma badjel mierredit ja hiebalgis oasev rudálasj báhtusis dassta oadtjot. Sámme kultuvrra galggá suodjaluvvat dakkir kultuvralasj ávdđánbuktemij vuosstáj ma li sjibmo sámme kultuvras.

Stáhta galggi rahtjat vág sámij árbbedábálasj máhtudagá vieleduvvi gá sámme ássje giehtadaláduvvi.

Artihkkal 32

Sáme kultuvrramujto

Sáme kultuvrramujto galggi suodjaluvvat lágan ja rjka sámedikkess háldaduvvat jali aktijrádálattjat kulturinstitusjávnnáj ja sámedikkijn.

Stáhta galggi rahtjat aktisasj bargov rijkkarájáj badjel sáme kultuvrramujtojt duodastittjat, suodjalittjat ja háldadittjat.

Stáhta galggi rahtjat váj sáme kultuvrramujto ma li ierit válduvvam sáme guovlojs ja ma li sierraláhkáj ájnna sáme sebrudahkáj, galggi hiebalgis museaj jali kultuvrrainstitusjávnnáj háldduj vatteduvvat mañnel gá le rjka sámedikkijn sjehtadallam.

Artihkkal 33

Kultuvrravuodo

Stáhtaj vælggogisvuoda sáme kultuvrra ássijn le aj materiálasj kultuvrravuodo, váj sáme oadtju dárbulasj vuodov æládusáj ja rudáj hárráj mij ietjasa kultuvrav máhtti bisodit ja ávddánahttet.

Kapihttal IV

Sámij riektá duobddágijda ja tjáttijda

Artihkkal 34

Árbbedábálasj adno duobddágijs ja tjáttijjs

Guhkesájggásasj árbbedábálasj adno ednam- jali tjáhtjeguovlojs le vuodon sámij aktugasj jali aktisasj ednamriektáj dajs guovlojs buohta rjkalasj ja rijkajgasskasasj njuolgadusáj ma guoski guhkesájggásasj adnuj.

Jus sáme, vájku ælla æjgáda guovlojda, li árbbedábálattjat adnám muhtem ednam- jali tjáhtjeguovlojt boatsojsuttuj, bivdduj, guolástussaj jali ietjá láhkáj, de siján le vilá riektá adnet guovlojt sæmme láhkáj dagu ávddála. Jus guovlo aneduvvi sámij ietjádij siegen, de galggi sáme ja dát nubbe addne ietjasa riektájt dájmadit ietjasa riektájt gasskasasj vieledimijn nubbe nuppe gáktuj ja váj goappátja bessaba gehtjastit gáktu dát nubbe ietjas riektájt adná. Dán aktijvuodan galggi sierraláhkáj boatsojsáme dille vieleduvvat. Vájku riektá ednamadnuj le ráddjiduvvam sæmme adnuj dagu ávddála, de ij dat galga hieredit váj adno dárboj milta hiebaduvvá tekniikkasj ja rudálasj ávddánibmáj.

Gå mierreduvvá jus árbbedábálasj adno gávnnu dán mærrádusá milta, de galggá vuodon liehket mij la árbbedábálasj sáme adno ednamijs ja tjáttjij, ja aj vieledit sáme anos ælla nav álu merka luondon.

Mærrádusá dán artihkkalin e tsakka riektáv ietjasa duobddágijit ruopptot áttjuditjat ma sámijn máhtti liehket rijkalasj jali rijkkajgasskasasj riektá milta.

Artihkkal 35

Suodjalibme sámij riektájs ednamijda ja tjáttijda

Stáhta galggi doajmmaj biedjat dábmaris suodjalimev sámij riektájs 34. artihkkala milta. Állagattjat galggi stáhta dán diehtij identifiserit dajt ednam- ja tjáhtjeguovlojt majt sáme árbbedábálatjtat adni.

Rijkalasj riektán galggi gávnnut hiebalgis árniga gæhttalittjat gatjálvisájt ma guoski sámij riektáj ednamijda ja tjáttijda. Sáme galggi duobbmestávlárijojn bessat oadtjot dav rudálasj dárjav mij le dárbulasj vág ietjasa ássjijit máhtti oadtjot gæhttaluvádum.

Artihkkal 36

Luonndoressursaj adno

Sámij riektá luonndoressursajda dakkir ednam- jali tjáhtjeduobddágijda ma gulluji 34. artihkkalij, galggi sierraláhkáj suodjaluvvat. Dánna galggá aj vieleduvvat dajt bessat adnet ihkap le gájbbádus árbbedábálasj sáme máhtudagáv ja sáme kultuvralasj moallánagájt bisodittjat.

Ávddål almulasj oajválattja lágajn vuodon vaddi loabev guoradallat jali rággá minerálajt jali ietjá ressursajt ednama vuolen jali mierredi gáktu ietjá luonndoressursajt adni dakkir ednam- jali tjáhtjeguovlojn ma sáme æjgguji jali adni, galggi rádádallama tjadáduvvat guoskadallam sámij ja samedikkijn gánná hiehpá 16. artihkkala milta.

Loahpe luonndoressursajt guoradalátjit jali anátjit ij galga vatteduvvat jus dájma diehti ij la máhttelis jali sjaddá viehka gássjelis sámijda vilá adnet dajt dáfojt maj birra le sáhka, ja dát adno le ájnas sáme kultuvrraj, jus samedigge ja guoskadallam sáme e dasi guorrassa.

Dat mij le ávdebun dán artihkkalin mierreduvvam, guoská aj ietjá adnovuogijda luondon dáfujn ma 34. artihkkalij hiehpi, dan vuolen aj miehtseáladus, tjáhtje- ja bieggafábmoásadusá, væddjatsieggim ja asstoájggegádjij tsieggim, militera hárrjidallama ja stuoves hárrjidallamsaje.

Artihkkal 37

Buohttidus ja vuojti oasse

Guoskadallam sámijn galggá liehket riektá buohttidussaj gájka vahága ávdås mij sijáv tjasská dakkir dájma j baktu ma li nammaduvvam 36. artihkkalin nuppát ja nælját oasen. Jus rijkalasj lágan gávnnuji mærrádusá ma dahki suv guhti le loabev oadtjum luonndoressursajt rággát vælggogissan ednamæjgádij værov mákset jali sunji vaddet oasev dájma båhtusis, de galggá riektáaddnen sæmmi vælggogisvuohra aj daj sámij gáktuj gudi árbbedábálatat li adnám ja ájn adni dav sæmmi dáfov.

Dán artihkkala mærrádusá e ráddjida riektáv oassáj luonndoressursaj adnema båhtusis mij máhtta tjuovvot rijkkajgasskasaj riektáv.

Artihkkal 38

Vuona ja merragáddetjåtje

Dat mij le tjåhtjeguovloj ja tjåhtjeguovloj adnema riektáj hárráj mierreduvvam artihkkalijn 34-37, guoská aj sæmmi láhkáj sáme guolástussaj ja ietjá adnuj vuonajs ja merragáddetjåtjijis.

Gå guollimoasse guolijis ja ietjá merraressursajs vatteduvvi, ja gå ietjá láhkáj dájrt ressursajt reguleriji, de galggá sáme anov ja dan árvov sáme sebrudagán vieledit. Dát galggá dáhpáduvvat vájku dát adno le binnum jali állu náhkám danen gå guollimoase ælla vatteduvvam jali ietjá reguleridimij diehti guolástusán jali ietjá ressurraano diehti dájrt guovlojn. Sæmmi sjaddá jus adno le binnum jali hiejteduvvam danen gå merraressursajs li binnum dájrt merraguovlojn.

Artihkkal 39

Ednamvijddudagá ja ressursaj háldadibme

Duodden sámij riektájda dagu ámastimriekta jali adnemriekta, galggá sámedikkijn liehket riektá mierredimoassálasstemij 16. artihkkala milta almulasj háldadimen guovlojs 34. ja 38. artihkkalij milta.

Artihkkal 40

Birássuodjalibme ja birásháldadibme

Stáhta li aktisasjrádij sámedikkij vælggogissan ásadit dájmalasj birássuodjalimev mij sihkarastá guoddelis ávdðánamev sáme ednam- ja tjåhtjeguovlojn 34. ja 38. artihkkalij milta.

Sámedikkijn galggá liehket riektá mierredimoassálasstemij 16. artihkkala milta birásháldadimen mij dájrt guovlojt vájkkut.

Kapihttal V

Sáme æládusá

Artihkkal 41

Sáme æládusáj suodjalibme

Sáme æládusá ja sámme ressursaadno galggá sierraláhkáj suodjaluvvat, riektá jali rudálasj dájmej baktu, nav guhkás gá dát le ájnas kultuvrravuodo.

Sáme æládussan ja sámme ressursaadnon aneduvvá dakkir doajmma mij le ájnas vaj sámme bájkálasj sebrudahka bissu ja ávddáni.

Artihkkal 42

Boatsojsujtto sámme æládussan

Boatsojsujtto mij le sierralágásj ja árbbedábálasj sámme æládus ja kultuvrravuohke man vuodon le árbbedáhpe ja danna galggá liehket sierralágásj riektá suodjalibmáj.

Danen galggaba Vuodna ja Svierik bisodit ja ávddánahttet boatsojsujtov sierrariektán sámijda sámme boatsojsujttoguvlojn.

3. protokolla milta oassálasstemsjiehtadusán Europealasj aktijdussaj mij javllá sámme li álgoálmuk, hihkal Suobma sámme boatsojsujtto riektádilev nannit.

Artihkkal 43

Boatsojsujtto rijkarájáj badjel.

Sámij riektá boatsojsujttuj rijkarájáj badjel vuodon le árbbedáhpe.

Jus tjæro, sijda jali boatsojguhtomsijda li lihtudam boatsojguhtoma birra rijkarájáj badjel, de galggi dá lihtudime fámon bissot. Jus rijddo sjaddá dáj lihtudimij dádjadusá jali ano diehti, de galggá oassálasste máhttet rijdov rijddonammadussaj bajedit. Da gálmhá sámmedikke aktisattjat njuolgadásájt mierredi gudi dákkir rijddonammadusán galggi ájrastit ja nammadusá barggovuogev. Oassálasste guhti ij la dudálasj dán nammadusá mærradásájn galggá bessat dav ássjev duobbmestávláj ávdán gæhttalit dan rijkan gánná guhtomednam le.

Jus tjæro, sijda jali boatsojguhtomsijda ælla lihtudam boatsojguhtoma birra rijkarájáj badjel, valla gávnnu rijkajgasskasasj sjiehtadus guhtomriektá hárráj, de galggá dát sjiehtadus aneduvvat. Sån guhti árbbedáberiektálasj vuodojn adná sujna le vijdep

guohtomriektá gá dát rijkajgasskasasj sjehtadus javllá, galggá bessat váni hiereduvvamis ietjasa rávkalvisáv duobbmostávláj ávdán gæhttjalit dan rijkán gánná guohtomednam le.

Kapihttal VI

Konvensjávnná tjadádibme ja ávdánahttem

Artihkkal 44

Sámeminisstarij ja sámediggepresidentaj aktisasjráde

Vásstediddje sámeminisstara Suomas, Vuonas ja Svierigis aktan sámediggepresidenta dájs gálmájs rijkajs galggi juovnnát tjáhkanit.

Dát aktisasj barggo galggá konvensjávnná ulmev ávdedit dagu nammaduvvam le 1. artihkkalin. Tjáhkanimen galggi ájggeguovddelis aktisasj ássijjt giehtadallat.

Artihkkal 45

Konvensjávnnánammadus

Nuorttarikalasj konvensjávnnánammadus galggá nammduvvat dán konvensjávnná tjadádimev tjuovutjit. Nammadusán galggi liehket 6 ájrrasa gudi gájka li iesjrádálattja. Juohkka dájs gálmá stáhtajs nammat avta ájrrasav, juohkka sámedikkijis avta ájrrasav. Nammadibme le vidá jahkáj.

Nammadus galggá daj gálmáj rijkaj ráddidusájda ja sámedikkijda diedádusájt buktet. Dat máhtta rijkaj ráddidusájda ja sámedikkijda buktet oajvvádusájt ma dán konvensjávnná ulmev nanniji. Nammadus máhtta aj javllamusájt buktet ájnegis ulmuttjij jali juohkusij ássijjn.

Artihkkal 46

Rijkalasj tjadádibme

Váj dát konvensjávnná galggá nav avtaláhkáj gá máhttelis aneduvvat galggi stáhta konvensjávnná mærrádusájt njuolgga anedahtten dahkat rijkalasj lága baktu.

Artihkkal 47

Rudálasj ávdásvásstádusá

Stáhta dajs rudálasj ressursaj ávdás vásstedi ma li dárbulattja dán konvensjávnná mærrádusaj tjadádibmáj. Aktisasj gálo dajda gálmá rijkajda galggi daj gaskan genga rijka sámij lågo milta juogeduvvat.

Ietján gå daj buojkulvisáj ma 35. artihkkalin nuppát oasen nammaduvvi, galggá sámijda liehket máhttelis oadtjot dav rudálasj dárjav majt dárbahti váj bessi prinsihpalattjat ájnas gatjálvisájt dán konvensjávnná riektáj birra duobbmestávláj ávdán gæhttjalit.

Kapihttal VII

Loahppamærrádusá

Artihkkal 48

Sámedikkij dáhkkidibme

Dát konvensjávnná galggá vuollájtjállema mañnel dajn gálmájn sámedikkijn giehtadaláduvvat ja dáhkkiduvvat.

Artihkkal 49

Ratiferim

Dát konvensjávnná galggá ratiferiduvvat. Ratiferim ij máhte dáhpáduvvat ávdđál da gálmma sámedikke li dáhkkidam dav 48. artihkkala milta.

Artihkkal 50

Fábmujboahtem

Konvensjávnná fábmuj boahdá gálmmaalák bieje mañnel gå ratiferimdokumenta li vuona álggorijkadepartementan deponeriduvvam.

Vuona álggorijkadepartementanta diedet Suomav, Svierigav ja dajt gálmma sámedikkijt ratifikasjávnnádokumentaj deponerima birra ja goassa konvensjávnná fábmuj boahdá.

Dán konvensjávnná oalle tæksta deponeriduvvá Vuona álggorijkadepartementan, mij bærrággæhttjá váj Suobma, Svierik ja da gálmma sámedikke genga duodastuvvam kopijav oadtju.

Artihkkal 51

Konvensjávnná rievddadime

Jus dáv konvensjåvnåv sihtá rievddadit de hættu dat dáhpáduvvat rádádallamij baktu dajn gálmåjn sámedikkijn ja 48. artihkkala milta.

Konvensjåvnå rievddam fábmuj bohtá gálmålåk bieje dat bieje mañela gå sjehtadusguojme li Vuona ålggorijkadepartementav diededam rievddama li sijás dåhkkiduvvam.

Dási duodastussan li sjehtadusguojmij åvdåstiddje dáv konvensjåvnåv vuolláj tjállám.

Nav gå dáhpáduváj .....n .....máno .... bieje jagen 20...

Konvensjåvnås le akta eksemplårra vuonadárogiellaj, svierigadárogiellaj, suomagiellaj ja sámeagiellaj, divna tevstajn le sæmmi fábmogisvuohta.